

id: SI_009

model: openai/gpt-5.4

seeds:

04_risiko: sårbarhet

03_relasjon: makt

05_handling: vent

01_perspektiv: økonomisk

02_tidhorisont: kortsiktig

Instans SI_009

Seeds: økonomisk | kortsiktig | makt | sårbarhet | vent

Mitt perspektiv: forskjellen Norge-Sverige er ikke først og fremst et “teknisk byggespørsmål”, men et **prisings- og maktspørsmål i et stramt norsk marked**. Kortsiktig er det viktigste ikke å finne én sann årsak, men å skille mellom hva som kan forhandles ned nå, og hva man bare må vente ut.

Hva vi vet relativt sikkert

- **Lønnskostnader** er høyere i Norge. Eurostat/SCB/SSB viser gjennomgående høyere arbeidskostnader per time i norsk bygg/anlegg enn i Sverige over lang tid. Det slår direkte inn i utførelseskost.
- **Valuta** har gitt tosidig effekt: svak NOK har gjort importerte innsatsvarer dyrere i Norge siden 2021–2023, mens SEK-svekkelse har bedret svensk kostnadsposisjon målt i felles valuta.
- **Kapasitet og konkurranse:** Sverige har større befolknings- og prosjektvolum, som normalt gir bedre standardisering og hardere entreprenørkonkurranse. Norge er mindre, mer fragmentert geografisk, og mer sårbart for kapasitetslommer.
- **Materialsjokket 2021–2022** traff begge, men norske prosjekter fikk ofte sterkere utslag fordi totalbufferen i verdikjeden var mindre.

Rimelig antatt, men mer sprikende

- **Markedsmakt i norsk entreprenør- og leverandørledd** er trolig undervurdert. I et lite marked med få kvalifiserte aktører kan marginer holdes oppe når byggherres tidspress er høyt. Dette ser man indirekte i tilbudsspredning og få bydere, men det er dårlig offentlig tallfestet.
- **Regelverk** forklarer noe, men neppe hovedgapet. TEK, universell utforming, energi og dokumentasjon gir merkostnader, men dette blir ofte en bekvem

forklaring. Sverige har også stramme krav. Den virkelige forskjellen kan ligge i **praktisering, lokal saksflyt og risikopåslag**.

- **Produktivitet:** Mange hevder Sverige bygger mer industrielt/prefabrikkert. Trolig sant i deler av markedet, men dokumentasjonen for næringsbygg spesifikt er svakere enn retorikken.

Kjernepoeng Det norske kostnadsnivået er en kombinasjon av **dyr arbeidskraft + svak valuta + høyere risikopåslag i et lite marked med asymmetrisk makt**.

Kortsiktig kan norske aktører lite gjøre med lønn og valuta. De kan derimot påvirke **timing**: i et svakt svensk marked kan svenske entreprenører presses inn i Norge eller brukes som benchmark. **Vent** med prosjekter som ikke tåler dagens risikoprising.

Hva norske aktører faktisk kan påvirke

1. Test markeds kraft: krev parallelle kalkyler fra svensk/norsk side og mål tilbudsspredning.
2. Reduser sårbarhet: lås design tidligere, kutt særkrav, kjøp standardiserte løsninger.
3. Spill på timing: utsett ikke-kritiske prosjekter til kapasitetspress og marginpåslag normaliseres.